

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 393/2022-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Piešťany v konaní sp. zn. 15Csp/43/2017 a postupu Krajského súdu v Trnave v konaní sp. zn. 24Co/41/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Trnave v konaní sp. zn. 24Co/41/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **900 eur**, ktoré jej **je** Krajský súd v Trnave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Krajský súd v Trnave **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **738,47 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 5. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia jej základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a základného práva na spravodlivý proces (ďalej len „medzinárodný pakt“) a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“). Navrhuje tiež prikázať krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadosťučinenie spoločne a nerozdielne 6 200 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľka sa žalobou doručenou okresnému súdu 24. marca 2017 domáhala proti žalovanej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], určenia, že zmluva o spotrebiteľskom úvere je bezúročná a bez poplatkov. Okresný súd v namietanom konaní rozsudkom č. k. 15Csp/43/2017 zo 6. novembra 2018 určil, že zmluva o spotrebiteľskom úvere je bezúročná a bez poplatkov, vo zvyšnej časti konanie zastavil. Krajský súd v namietanom konaní rozsudkom č. k. 24Co/41/2019 zo 6. novembra 2019 rozsudok okresného súdu potvrdil.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 2Cdo/69/2020 z 30. novembra 2021 zrušil rozsudok krajského súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd konštatoval, že rozsudok odvolacieho súdu bol založený na nesprávnom právnom posúdení v takej otázke (splnenie náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere), ktorá bola podkladom na záver o tom, či poskytnutý spotrebiteľský úver je/nie je bezúročný. Dňa 13. septembra 2002 bolo krajským súdom vydané ďalšie rozhodnutie, kde uznesením rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka poukazuje na nesústredujúcu činnosť okresného súdu, krajského súdu a celkovú dĺžku namietaných konaní, ktorá je dlhšia ako päť rokov, pričom vo veci nie je dosiaľ právoplatne rozhodnuté. Akcentovala, že označila ako porušovateľa aj okresný súd z dôvodu, že po zisťovaní stavu konania jej bolo informačným centrom oznámené, že spis sa toho času nachádza na okresnom súde.

III.

Postup v konaní

5. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 393/2022 z 30. júna 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) doručil ústavnú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie.

III.1. Vyjadrenie okresného súdu

6. Okresný súd vo vyjadrení prezentoval názor, že ústavná sťažnosť sťažovateľky je nedôvodná, pretože k priet'ahom v konaní zo strany okresného súdu nedošlo. Zároveň namieta uplatnenú výšku primeraného finančného zadosťučinenia.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu

7. Krajský súd vo vyjadrení uviedol, že v súvislosti s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu (I. ÚS 169/2014) je dĺžka odvolacieho konania, ktorá nepresiahla 13 mesiacov, ústavne akceptovateľná. Preto je krajský súd toho názoru, že ústavná sťažnosť sťažovateľky nie je dôvodná.

III.3. Replika sťažovateľky

8. Sťažovateľka k vyjadreniu okresného súdu uviedla, že okresný súd poukázal na chronológiu úkonov, pričom bližšie nezdôvodnil časové odstupy v konaní. K vyjadreniu krajského súdu uviedla, že právo má byť vykonateľné nie iluzórne, a preto záruky krajského súdu nemôže považovať za dostatočné. Z dôvodu, že došlo k zrušeniu rozhodnutia krajského súdu, by malo byť obdobie rozhodovania dovolacieho súdu pripísané na ťarchu krajského súdu. Zároveň žiada priznať náhradu trov konania aj za repliku.

9. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Podstata námietok sťažovateľky súvisí s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote napadnutým postupom okresného súdu.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a ostatné označené referenčné normy – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 318/2022).

12. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd, v súlade s doterajšou judikatúrou [m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00]

zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

13. Predmetom napadnutého konania je spor o bezúročnosť a bezpoplatkovosť spotrebiteľského úveru, pričom vec sťažovateľky nie je z právneho hľadiska zložitá na posúdenie a patrí medzi bežnú agendu všeobecných súdov. Dokazovanie v konaní je realizované primárne formou listín, čo nerobí dokazovanie náročným. Ústavný súd v správaní sťažovateľky nezistil také skutočnosti, ktoré by prispeli k zbytočným priet'ahom v konaní a jej význam sporu nemá v úmysle zľahčovať.

14. Ústavný súd posudzoval celkovú dĺžku konania od podania žaloby (24. marca 2017) do podania ústavnej sťažnosti (5. mája 2022), teda päť rokov a dva mesiace. Z chronológie úkonov vyplýva, že okresný súd vo veci sťažovateľky rozhodol po jednom roku a ôsmich mesiacoch (6. novembra 2018). Z dôvodu podaných odvolaní sporových strán bol spis 22. februára 2019 predložený krajskému súdu. Proti rozsudku krajského súdu zo 6. novembra 2019 (o potvrdení rozsudku okresného súdu) bolo vo veci podané dovolanie žalovanej. Spis sa od 23. apríla 2020 nachádzal na najvyššom súde. Najvyšší súd uznesením z 30. novembra 2021 zrušil rozsudok krajského súdu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Spis sa opätovne nachádzal na krajskom súde od 24. februára 2022 a vedie sa pod novou sp. zn. 24CoCsp/16/2022. V období od 11. júla 2022 do 21. júla 2022 bol spis zapožičaný okresnému súdu z dôvodu vyjadrenia sa okresného súdu k ústavnej sťažnosti. Krajský súd následne uznesením z 13. septembra 2022 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

15. V súlade s judikatúrou ústavného súdu aj judikatúrou ESĽP je optimálna doba rozhodovania na jednom stupni konania v trvaní troch rokov (rozsudok ESĽP z 20. 6. 2006 vo veci Obluk proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 69484/01 a tiež judikatúra ústavného súdu III. ÚS 340/2013, III. ÚS 566/2014, IV. ÚS 201/2018, I. ÚS 115/2019, II. ÚS 234/2019, I. ÚS 361/2022). Ďalej podľa judikatúry ESĽP dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66, IV. ÚS 154/2021, I. ÚS 438/2021, I. ÚS 136/2022).

16. Ústavný súd tak konštatuje, že rozhodovanie na odvolacom súde od nápadu veci 22. februára 2019 do rozhodnutia potvrdzujúceho rozsudok okresného súdu 6. novembra 2019 trvalo deväť mesiacov. Po kasačnom rozhodnutí najvyššieho súdu je spis opäť na krajskom súde. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že dĺžka konania na krajskom súde by bola ústavne akceptovateľná v prípade, ak by nedošlo k zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšším súdom v dovolacom konaní. Uvedené ústavný súd pri svojom rozhodnutí zohľadnil a pripísal obdobie rozhodovania na najvyššom súde krajskému súdu (od 23. apríla 2020 do 24. februára 2022). Krajský súd teda prispel k celkovej dĺžke konania od nápadu veci 22. februára 2019 do podania ústavnej sťažnosti 5. mája 2022, teda tri roky a dva mesiace. Ústavný súd dáva do pozornosti aj tú skutočnosť, že krajský súd vo veci koná ako súd odvolací, ktorého úlohou je posúdiť vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, preto spravidla nevykonáva vo veci procesné úkony (§ 385 Civilného sporového poriadku). To však (aj vzhľadom na predmet

konania) nevyhnutne neznamená, že odvolací súd nekoná a vecou sa vôbec nezaobera (I. ÚS 266/2021).

17. Krajský súd celkovú dĺžku konania (v trvaní piatich rokov a ôsmich mesiacov) vo vyjadrení žiadnym spôsobom neospravedlňoval. Ústavný súd v súvislosti s už uvedeným pripomína, že nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (IV. ÚS 396/04). Vzhľadom na podrobné analýzy ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

18. Časť sťažnosti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 47 charty postupom okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

19. Podľa čl. 47 charty každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

20. Podľa čl. 51 ods. 1 charty sú ustanovenia charty určené členskými štátmi výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa základné práva zaručené v právnom poriadku Európskej únie uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Európskej únie, avšak nie mimo týchto situácií. Pokiaľ teda určitá právna situácia nepatrí do pôsobnosti práva Európskej únie, nemôžu sa na akty členských štátov vzťahovať ani ustanovenia charty (porov. napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 30. júna 2016 vo veci C-205/2015, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov proti Vasilemu Tomovi, Biroul Executorului Judecătorească Horațiu-Vasile Cruduleci, body 23 a 24, ECLI:EU:C:2016:499). Z obsahu sťažnosti ani príloh k nej priložených podľa názoru ústavného súdu nevyplývajú žiadne dôvody na záver, že by okresný súd vo veci určenia vlastníckeho práva aplikoval právo Európskej únie.

21. Z dôvodu, že krajský súd vo veci uznesením z 13. septembra 2022 opätovne rozhodol, nebolo zo strany ústavného súdu potrebné doplniť ochranu aj o uloženie príkazu krajskému súdu vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie spoločne a nerozdielne 6 200 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom

na konkrétne okolnosti prípadu. Zohľadňujúc celkovú dĺžku konania (päť rokov a osem mesiacov) na všetkých súdnych inštanciách, nečinnosť a nesústredenú činnosť krajského súdu, predmet sporu, význam sporu pre sťažovateľku a správanie sťažovateľky, ústavný súd v súvislosti s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde považoval za spravodlivé priznať sťažovateľky finančné zadostučinenie vo výške 900 eur (bod 2 výroku tohto rozhodnutia). V prevyšujúcej časti uplatneného finančného zadostučinenia ústavnej sťažnosti nevyhovelo (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

VI. Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľke nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 738,47 eur (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

25. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby (§ 11 ods. 3 vyhlášky) uskutočnený v roku 2022 predstavuje sumu 193,50 eur spolu s režijným paušálom v sume 11,63 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 246,16 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2022 vrátane 20 % DPH. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a repliky), čo spolu predstavuje sumu 738,47 eur.

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 3. novembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu